

УДК 339.92

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.196.199-204>**Пасенко В.М.**кандидат економічних наук
Черкаський державний технологічний університет**Pasenko Vladyslav**

PhD. in Economic Sc.

Cherkasy State Technological University

<https://orcid.org/0000-0002-7411-2625>**Лещенко М.М.**кандидат економічних наук
Черкаський державний технологічний університет**Leshchenko Maryna**

PhD. in Economic Sc.

Cherkasy State Technological University

<https://orcid.org/0000-0002-0210-9582>

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У ЛОГІСТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті досліджено теоретичні основи формування міжнародної конкурентоспроможності підприємств у логістиці в умовах глобалізації та нестабільності. В роботі наголошено на важливості дослідження впливу сучасних технологій на формування логістичних систем. Розглянуто основні фактори, що впливають на конкурентоспроможність у логістичній діяльності, такі як швидкість доставки, якість обслуговування, мінімізація ризиків, побудова ефективних ланцюгів та використання сучасних технологій. Окрему увагу приділено впливу технологічних інновацій, зокрема IoT, ШІ, блокчейну та аналізу великих даних, на оптимізацію маршрутів, прогнозування попиту, підвищення прозорості та безпеки. Підкреслено важливість переходу до «еластичної» логістики. Розглянуто вплив пандемії та війни в Україні на міжнародну логістику та важливість екологічної складової у формуванні конкурентних переваг. На основі аналізу визначено основні тенденції формування конкурентних переваг, серед яких ключовими є цифровізація, інтеграція інформаційного та технологічного середовища, екологічно чисті практики та стратегічне партнерство.

Ключові слова: міжнародна конкурентоспроможність, логістика, конкурентні переваги, технології, інновації, екологічність, глобальна нестабільність.

THEORETICAL FOUNDATIONS OF INTERNATIONAL COMPETITIVENESS IN LOGISTICS

The article examines the theoretical foundations of the formation of international competitiveness of enterprises in the logistics sector in the context of globalization, technological development, and instability of the world economy. The article aims to develop theoretical foundations and practical recommendations for the formation and improvement of the international competitiveness of enterprises in the logistics services market. The paper analyzes scientific publications on the formation of international competitiveness. It reveals insufficient research on certain aspects, particularly the impact of modern technologies on the formation of effective logistics systems, the adaptation of logistics strategies to changes in the geopolitical situation, and the search for new mechanisms for risk management in international supply chains. The main factors influencing the competitiveness of enterprises in logistics activities are considered, such as delivery speed, customer service quality, risk minimization, building effective logistics chains, and using modern technologies. Special attention is paid to the impact of technological innovations on the development of logistics activities. Technologies such as the Internet of Things (IoT), artificial intelligence (AI), blockchain, and big data analysis are considered, as their impact on route optimization, demand forecasting, increasing transparency, and security of supply chains. The article considers the impact of the COVID-19 pandemic and the war in Ukraine on international logistics, in particular changes in supply chains, increasing delivery costs, and the need to increase the resilience of logistics companies. The importance of the environmental component in forming competitive advantages is outlined, in particular the use of electric transport, optimization of routes to reduce carbon dioxide emissions, and the growth of demand for environmentally

friendly logistics solutions. Based on the analysis, the main trends that will determine the formation of competitive advantages in international logistics activities shortly are identified: digitalization of the industry, integration of the information and technological environment, implementation of environmentally friendly practices, and the formation of strategic partnerships between participants in logistics chains.

Keywords: *international competitiveness, logistics, competitive advantages, technology, innovation, environmental friendliness, global instability.*

JEL classification: *L91, O1*

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі міжнародна конкурентоспроможність підприємств у секторі логістичної діяльності є вирішальним фактором успіху для бізнесу. Зростаюча потреба у гнучких та адаптивних логістичних рішеннях створює нові можливості для отримання стратегічних конкурентних переваг на міжнародних ринках. Динамічні очікування споживачів, зумовлені розвитком технологій, цифровізації та електронної торгівлі вимагають від сучасних підприємств постійного вдосконалення та інновацій, зокрема у сфері швидкості та прозорості доставки. Крім того, кризові явища та потрясіння, такі як пандемія та військові конфлікти, особливо повномасштабна війна в Україні, створюють значні перешкоди для розвитку міжнародної логістики, порушуючи ланцюги постачання та підвищуючи рівень ризиків. Отже, дослідження теоретичних засад та практичних механізмів формування міжнародної конкурентоспроможності логістичних систем в умовах глобальної нестабільності та швидкого розвитку технологій є актуальною науковою проблемою.

Гіпотезою нашого дослідження є таке твердження: міжнародна конкурентоспроможність підприємств у логістичній діяльності може бути суттєво підвищена шляхом розробки та застосування формалізованої теоретичної системи, що інтегрує економічні, технологічні та управлінські аспекти логістичної діяльності в міжнародному контексті. Ця гіпотеза передбачає, що створення уніфікованої концепції дозволить компаніям краще розуміти та використовувати механізми підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств у логістичній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наукова активність щодо формування міжнародної конкурентоспроможності у секторі послуг охоплює низку досліджень, які відображають сучасні тенденції та наукові досягнення в цій сфері загалом, та у секторі логістики, зокрема. Так, С. Клименко, Т. Омеляненко, Д. Барабась [1] пропонують визначати міжнародну конкурентоспроможність підприємства як економічну категорію, що передбачає такі дії підприємства, що спрямовані на боротьбу та суперництво з іншими учасниками ринку. У власних дослідженнях В. Блонська та Р. Лупак [2] стверджують, що успішними на міжнародному ринку будуть ті підприємства, що зможуть забезпечити собі міцні конкурентні позиції на внутрішньому ринку та успішно перенести сформовані конкурентні переваги з національного ринку – на світовий. Н. Коваленко та С. Мізюк [3] визначають, що на узагальнений показник конкурентоспроможності підприємства будуть впливати ряд факторів економічного, політичного, соціо-культурного, технологічного середовища

здійснення господарської діяльності підприємства, а також рівень інтенсивності конкурентного середовища на внутрішньому та зовнішньому ринках [3, с. 28]. У своїх дослідженнях Н. Резнік, О. Малукало, О. Смігунова О. [4], О. Хвилевський [5] Ю. Козак [6], приділяють увагу міжнародній логістичній діяльності підприємства в якості рушійної сили розвитку сучасного бізнесу. Ці публікації свідчать про значну увагу до питань формування конкурентних переваг в контексті міжнародної економічної діяльності з огляду на сучасні тенденції розвитку світової економіки. Проте, недостатньо дослідженими залишаються деякі аспекти формування конкурентних переваг підприємств у логістичній діяльності. Попри значну увагу до трансформації логістики, з огляду на технологічні та інноваційні рішення, недостатньо дослідженими залишаються питання формування стійких та конкурентоспроможних міжнародних ланцюгів постачання в умовах глобальної нестабільності. Зокрема, потребують поглибленого дослідження питання впливу сучасних технологій на формування ефективних логістичних екосистем, адаптації логістичних стратегій до змін геополітичної ситуації, пошуку нових механізмів управління ризиками в міжнародних ланцюгах постачання. З огляду на це, дослідження теоретичних основ формування міжнародної конкурентоспроможності у логістичній діяльності підприємств є актуальним та важливим для прийняття обґрунтованих бізнес-рішень, стимулювання інновацій та забезпечення стійкості підприємств в умовах глобальної нестабільності та інтенсивної конкуренції на світовому ринку.

Мета статті – розробка теоретичних основ та практичних рекомендацій щодо формування та підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємств на ринку логістичних послуг в умовах глобальної нестабільності та швидкого розвитку технологій.

Досягнення поставленої мети потребує розширення знань про особливості формування конкурентних переваг у логістичній діяльності, з огляду на сучасні тенденції розвитку світової економіки. Це включає дослідження особливостей формування джерел конкурентних переваг підприємств у секторі логістики, аналізу впливу технологій та інновацій, глобальних потрясінь на міжнародну конкурентоспроможність підприємств у логістичній діяльності.

Виклад основних результатів дослідження. У сучасній світовій відбувається зміна пріоритетів в обслуговуванні інтернаціональних споживачів, перш за все, у напрямку забезпечення мінімальних ризиків під час транспортування та розширення мережі міжнародних перевезень. Саме тому, інтенсивний розвиток логістичної діяльності є однією з сучасних тенденцій розвитку

як окремих національних економік, так і світового господарства.

Інтенсивний розвиток конкурентного середовища вимагає від підприємств пошуку нових джерел конкурентних переваг, швидкого реагування на виклики динамічного ринкового середовища, адаптації до змін, швидке реагування на заміну конкурентних переваг внаслідок втрати чи застарілості попередніх. Формування набору методів та інструментів управління міжнародною конкурентоспроможністю визначають основи для розвитку конкурентного потенціалу сучасних підприємств. Так, Г. Старостенко визначає, що довгострокові переваги у формуванні ефективних інструментів формування міжнародної конкурентоспроможності впливають на визначення важливих напрямів стратегічного розвитку підприємства, зокрема, розвиток продукту, маркетингова діяльність, взаємини зі споживачами, формування позицій на стратегічних ринках, визначення пріоритетів інвестиційної діяльності [7, с. 224].

Все більше сучасних підприємств, що прагнуть завоювати додаткові конкурентні переваги на міжнародних ринках розуміють, що ефективна логістична діяльність є одним з важливих чинників завоювання нових ринків та зростання рівня міжнародної конкурентоспроможності. По-перше, швидкість доставки є

важливим пріоритетом у логістичній діяльності та особливою конкурентною перевагою, оскільки задовольняє потреби споживачів у швидкій доставці та паралельно впливає на вдосконалення транспортної інфраструктури через вдосконалення логістичних систем. По-друге, на сьогодні зростає якість обслуговування клієнтів, що виявляється у розробці та впровадженні індивідуальних рішень та певного сегменту споживачів (чи для окремих споживачів), що вирізняє підприємства на фоні конкурентів. По-третє, підприємство прагне до мінімізації ризиків, що можуть бути пов'язані з затримкою в транспортуванні чи безпеці доставки вантажів, що разом з впровадженням нових систем та технологій оптимізації витрат впливає на зростання конкурентоспроможності підприємства. По-четверте, розвиток міжнародної торгівлі вимагає від сучасних підприємств побудови ефективних логістичних ланцюгів, в тому числі з використанням сучасних технологій, використанням спеціалізованих програмних рішень, що допомагає підприємству підлаштуватися під мінливі умови ринку та формувати нові конкурентні переваги, а також, формувати потенціал для виходу на нові закордонні ринки. Отже, узагальнено можна визначити наступні передумови формування конкурентних переваг у логістичній діяльності сучасних підприємств у світовій економіці (рис. 1).

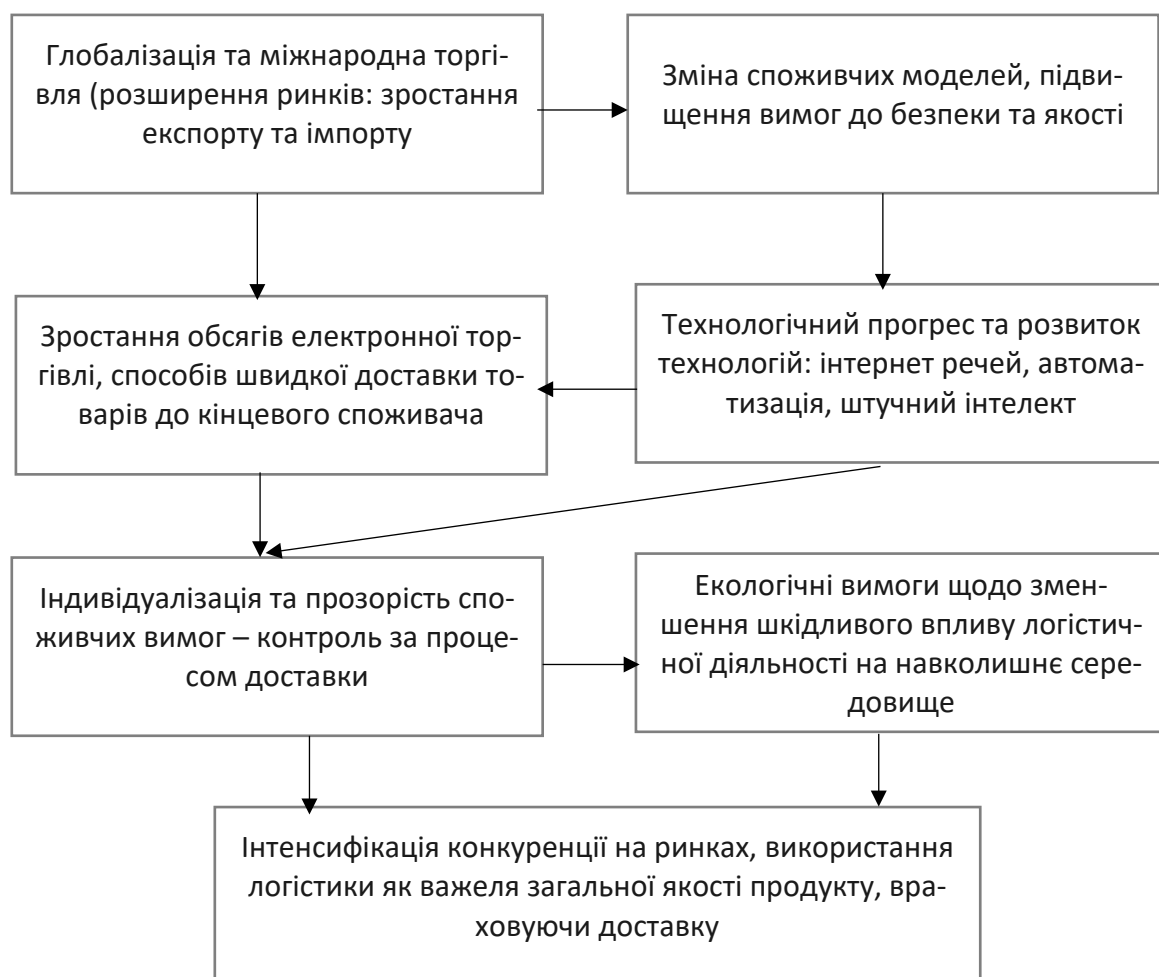

Рис. 1. Фактори інтенсифікації конкуренції у логістичній діяльності на світовому ринку

Джерело: розроблено авторами

Таким чином, все більше підприємств, що прагнуть завоювати додаткові конкурентні переваги на міжнародних ринках розуміють, що ефективна логістична діяльність є одним з важливих чинників завоювання нових ринків. Комплексність логістичних рішень визначається вдалим поєднанням таких складових, як: формування замовлень планування перевезень, управління запасами, митне оформлення, страхування вантажів та інформаційна підтримка. Завдяки оптимальному плануванню такого комплексу можна досягти значного скорочення витрат на зберігання та транспортування, зростання рівня сервісу, максимальному задоволенню потреб споживачів, розширенню ринків збуту та збільшенню обсягів продажів.

Сучасні підприємства, що прагнуть до довгострокових конкурентних переваг, прагнуть до підвищення сервісу та якості обслуговування клієнтів. Так, для формування стійких конкурентних переваг важливою є наявність широкої мережі бронювання та доставки, що може бути реалізовано за наявності необхідної кількості трудових ресурсів та можливостей використання цифрових продуктів. Разом з цим, вагому роль відіграють і зовнішні чинники, що виникають внаслідок зміни середовища міжнародної економічної діяльності та здатність підприємства реагувати на них. Наприклад, недостатньо використовувати інноваційний програмний продукт для відстеження відправлень, не вносячи відповідні технологічні зміни в систему формування та обробки замовлень, здійснення оплати, управління ланцюгом поставок чи комунікації з клієнтами. Інноваційні рішення повинні бути присутні та усіх етапах розвитку економічної діяльності. Тому, для більшості підприємств важливим є можливість забезпечити високу якість обслуговування клієнтів та конкурентні переваги у процесі надання послуг, а не лише переваги у продуктивній частині. Якість обслуговування зазвичай вирізняє конкурентів поміж собою, тому вона може стати важливим кроком до відданості клієнтів. Інноваційні рішення з'являються також і у виробничому циклі, зокрема можливість автоматизованого керування засобами транспорту, використання нетрадиційних літальних апаратів (наприклад, дронів) для доставки відправлень, цифрова оптимізація маршрутів, використання штучного інтелекту для побудови маршрутів.

В сучасних умовах розвитку інформаційно-комунікаційних технологій невід'ємною рисою конкурентоспроможності стають можливість використання результатів цифровізації та інформатизації в ході виробничо-економічної діяльності підприємства з метою завоювання нових конкурентних переваг. Саме про особливу роль здатності підприємства до інновацій у формуванні міжнародної конкурентоспроможності зазначають І. Дмитрієв, І. Кирчата, О. Шершенюк; саме прогресивне ставлення підприємства до використання інновацій у виробничо-економічній діяльності, в ході вдосконалення продукту можуть допомогти підприємству перемогти конкурентів [8, с. 172].

Особливу роль в ході диверсифікації послуг логістичної діяльності відіграє людський капітал – як у кількісному, так і в якісному значенні. Тобто, самі по собі цифрові чи технологічні інновації можуть не принести очікуваної користі та вигоди для підприємства через брак знань, навичок та досвіду персоналу, що займається їх впровадженням. Тому, поряд з розвитком

економічної діяльності важливого значення набувають процеси інвестування у людський капітал, зростання вартості персоналу з огляду на нові знання, як у теоретичній, так і практичній площинах.

Завдяки використанню досягнень науково-технічного прогресу, сучасних цифрових рішень на основі штучного інтелекту, нейронних мереж, хмарних технологій більшість підприємств можуть досягти зростання ефективності транспортування та зниження виробничих витрат. Трансформаційні процеси відбуваються також і в бізнес-моделях самих підприємств. Так, поряд з широкою популярністю сегменту B2B для сектору вантажних перевезень, все більше гравців на міжнародних ринках успішно реалізують моделі B2C, забезпечуючи високу гнучкість у міжнародних перевезеннях та економії витрат за рахунок використання нетрадиційних підходів у таких моделях.

Серед важливих особливостей, що істотно вплинули на розвиток світового ринку логістичних послуг, окрім швидкого розвитку цифрових технологій та електронної торгівлі стала трансформація ринку, викликана наслідками глобальної пандемії Covid-19. Саме в той період відбулися ряд важливих та ефективних змін. Так, з використанням нових технологій для відслідковування вантажів в режимі реального часу, було оптимізовано комплексну логістичну систему. Використання спеціальних датчиків та інструментів збору та обробки інформації щодо місця знаходження вантажу, температуру, вологість, освітлення, відкриття дверей, тощо, стали корисними під час неможливості фізичного контакту та транспортування особливих, чутливих до подразників вантажів (наприклад продуктів фармацевтичної галузі). Внаслідок пандемії відбулись суттєві зміни в ланцюжках поставок, різке зростання вартості доставки, зростання обсягів електронної комерції, певне реформування галузі в бік зростання стійкості логістичних компаній.

Вагомим викликом для міжнародної логістичної діяльності у 2022-2023 рр. та по сьогодні, залишається повномасштабна війна в Україні. Наслідки війни знайшли своє відображення у сповільненні експорту з Росії, скорочення поставок сировини, комплектуючих з України, що безпосередньо впливає на функціонування багатьох галузей промисловості у країнах Європи. Крім того, внаслідок закриття кордонів та обмеження повітряного простору, відбулось зростання вартості перевезення вантажів із Європи до країн Азії, що також нерідко супроводжується суттєвими затримками. Внаслідок зупинки судноплавства з України відбулось ускладнення переміщення вантажів Чорноморським шляхом, закриття портів, що також негативно вплинуло на функціонування міжнародних логістичних ланцюгів.

Суттєвий вплив на логістичну діяльність у світовій економіці здійснюють інноваційні технології. Технології логістики нового покоління трансформують глобальні ланцюжки поставок в бік клієнтоорієнтованості та стійкості до загроз. Підвищення рівня прозорості та відстежуваності вантажів у ланцюжку постачання забезпечують гнучкі та динамічні відносини між зацікавленими сторонами. Серед сучасних технологій, що найбільш впливають на логістичну діяльність підприємств слід виділити наступні. Інтернет речей (IoT) дає змогу відстежувати та контролювати товари та активи

в режимі реального часу для покращення видимості процесу перевезень та ефективності ланцюга поставок. Дана технологія займає лідируючі позиції (17%) серед ключових чинників, що визначають глобальні тренди розвитку логістичної діяльності [9]. Інструменти штучного інтелекту (ШІ) забезпечують прогнозу аналітику, оптимізацію маршрутів і оптимізовані рішення для прогнозування попиту та вдосконаленню процесу прийняття рішень. Засоби блокчейну покращують можливість видимості, безпеки та відстежуваності, тоді як інструменти роботи з великими масивами даних та аналітика пропонують доступ у реальному часі до логістичних операцій. Такі рішення зменшують рівень шахрайства, підвищують довіру зацікавлених сторін, а також оптимізують маршрути, рівні запасів і загальну ефективність ланцюга поставок.

В результаті використання сучасних технологій логістична діяльність стає більш гнучкою, що є своєрідним викликом на необхідність реагування на поточні виклики та ситуації та формування міцних конкурентних переваг, з огляду на динамічність зовнішнього середовища. Тобто, відбувається своєрідний перехід від «традиційної логістики» до «еластичної логістики», в результаті чого формується необхідний функціонал для розвитку логістичної діяльності в напрямках зручності для споживача (передбачає інтуїтивно зрозумілий процес доставки вантажів), багатоканальності (можливість повного бачення всіх процесів, що відбуваються в ланцюжку постачання), масштабованості (можливість зміни потужностей, залежно від потреб ланцюжка поставок і поточних цілей), доступності (можливість миттєвого доступу до відповідних даних для підвищення продуктивності діяльності) [10].

Ще одним важливим напрямком формування конкурентних переваг логістичної діяльності в сучасних

умовах є екологічність та прагнення до сталого розвитку. Все більше компаній, розробляючи та впроваджуючи власні стратегії розвитку, передбачають використання у міжнародних логістичних ланцюгах електричних автопарків, запровадження практик збереження навколишнього середовища, таких як компенсація викидів вуглекислого газу, оптимізація транспортних маршрутів з метою зменшення негативного впливу на навколишнє середовище та ін. Такі підходи не лише приваблюють екологічно свідомих споживачів, але й допомагають перевізникам у зниженні витрат на паливо. Зрештою, екологічна логістика допомагає приймати кращі рішення та відкриває можливості для оптимізації закупівель та планування маршрутів; натомість майже 90% споживачів нового покоління готові платити більше за екологічні продукти [11].

З огляду на останні тенденції розвитку логістичного сектору у світовій економіці, можна прогнозувати, що подальший розвиток галузі буде все більше піддаватись автоматизації з метою зменшення витрат часу на перевезення та скорочення числа персоналу з рахунок використання технологічних рішень, коли головним завданням працівників буде контроль за здійсненням процесів доставки. Тобто, можна прогнозувати зростання кількості точок на транспортних маршрутах, де споживачі матимуть змогу отримати відправлення, використовуючи он-лайн сервіси, не займаючи при цьому велику фізичну площу та не створюючи скупчень і черг [12].

Таким чином, сучасна логістична діяльність демонструє позитивну динаміку формування конкурентних переваг у напрямках зменшення витрат на логістику, зростання ефективності логістичних процесів та досягнення високого рівня оптимізації роботи (табл. 1).

Таблиця 1

Сучасні детермінанти формування міжнародної конкурентоспроможності у логістичній діяльності

Складові конкурентних переваг	Умови формування конкурентних переваг
Конкурентне середовище	Збільшення конкуренції, необхідність диференціації послуг логістичної діяльності, зростання кількості провайдерів у секторі.
Зміни в попиті	Зростання електронної торгівлі, зміна очікувань клієнтів щодо швидкості та якості доставки вантажних перевезень та відправлень
Технологічні зміни	Цифрова трансформація, впровадження нових технологій, автоматизація процесів зберігання та транспортування вантажів.
Зовнішнє середовище	Геополітичні події, нестабільність зовнішнього середовища, економічні зміни, регуляторні вимоги щодо зберігання та транспортування вантажів.

Джерело: сформовано авторами.

Висновки. Зростання рівня міжнародної конкурентоспроможності у логістичній діяльності є важливим чинником зростання ефективності розвитку міжнародного бізнесу. Серед головних тенденцій, що визначають формування конкурентних переваг у міжнародній логістичній діяльності у найближчій перспективі слід виділити такі, як: цифровізація галузі, що змінює способи управління замовленнями, поставками та експлуатації складів; інтеграція інформаційного та

технологічного середовища для формування високоефективної логістичної системи з можливістю швидкої реакції на зовнішні виклики; впровадження екологічно чистих практик з метою скорочення відходів і використання відновлюваної енергії; формування стратегічного партнерства між виробниками, постачальниками та перевізниками з метою скорочення термінів поставок на підвищення якості клієнтського сервісу.

Список використаних джерел:

1. Клименко С.М., Омеляненко Т.В., Барабась Д.О. (2008). Управління конкурентоспроможністю підприємства: навч. посібник. Київ: Знання, 520 с.
2. Блонська В.І., Лупак Р.Л. (2006). Конкурентоспроможність підприємства – основний чинник розвитку конкурентоспроможності економіки. Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України, Вип. 16.1. С. 345-350.
3. Коваленко Н.В., Мізюк С.Г. (2019). Міжнародна конкурентоспроможність підприємства: сутність, основні складники та джерела формування конкурентних переваг. Приазовський економічний вісник, Вип. 2(13). С. 26-30.
4. Резнік Н.П., Малукало О.О., Смігунова О.В. (2021). Передумови та тенденції розвитку міжнародної логістики. Вісник Хмельницького національного університету, № 5. Том 2. С. 139-143. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(2\)-22](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-22)
5. Хмелевський О.В. (2019). Міжнародна логістика у ключових трендах її розвитку. Інфраструктура ринку, Вип. 38. С. 61-67.
6. Козак Ю.Г., Моїсєєв Д.С. Сутність та особливості міжнародної логістики. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/283.pdf>
7. Старостенко Г. (2019). Теоретичні аспекти розвитку конкурентного середовища в умовах інтеграції у світову економіку. Економічний вісник, №. 3. С. 222– 230.
8. Дмитрієв І.А., Кирчата І.М., Шершенюк О.М. (2020). Конкурентоспроможність підприємства: навч. посібник. Харків: ФОП Бровін О.В., 340 с.
9. Explore the Top 10 Logistics Trends in 2025. (2024). StartUs insights. URL: <https://www.startus-insights.com/innovators-guide/top-10-logistics-industry-trends-innovations-in-2021/>.
10. Mykhaylyuk Y., Ampilogova A., Iaskova D. (2024). 6 Logistics and Supply Chain Trends To Watch in 2025. Trinetix. URL: <https://www.trinetix.com/insights/logistics-and-supply-chain-trends>
11. Kinga E. (2024). Top Insights about Logistics Trends in 2024. E-commerce Germany News. URL: <https://ecommercegermany.com/blog/top-insights-about-logistics-trends-in-2024>
12. Real-time Supply Chain Visibility Solution for COVID-19 Vaccine Distribution. URL: <https://www.roambee.com/supply-chain-visibility-solution-forcovid19-vaccine-distribution/>

References:

1. Klymenko S.M., Omelianenko T.V., Barabas D.O. (2008). Upravlinnia konkurentospromozhnosti pidpriemstva [Management of the competitiveness of an enterprise]: navch. posib. Kyiv: Znannia, 520 p. [in Ukrainian].
2. Blonska V.I., Lupak R.L. (2006) Konkurentospromozhnist pidpriemstva –osnovnyi chynnyk rozvytku konkurentospromozhnosti ekonomiky [Competitiveness of the enterprise – the main factor in the development of the competitiveness of the economy]. Naukovi visnyk Natsionalnoho lisotekhnichnoho universytetu Ukrainy - Scientific Bulletin of the National Forestry University of Ukraine, Vol. 16.1. Pp. 345-350. [in Ukrainian].
3. Kovalenko N.V., Miziuk S.H. (2019). Mizhnarodna konkurentospromozhnist pidpriemstva: sutnist, osnovni skladnyky ta dzherela formuvannia konkurentnykh perevah [International competitiveness of the enterprise: essence, main components and sources of formation of competitive advantages]. Pryazovskiyi ekonomichnyi visnyk. – Azov Economic Bulletin. Vol. 2(13). Pp. 26-30 [in Ukrainian].
4. Riezniuk N.P., Malukalo O.O., Smihunova O.V. (2021). Peredumovy ta tendentsii rozvytku mizhnarodnoi lohistyky [Prerequisites and trends in the development of international logistics.]. Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University, No. 5. Vol. 2. Pp. 139-143. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(2\)-22](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-22). [in Ukrainian].
5. Khmelevskiy O.V. (2019). Mizhnarodna lohistyka u kliuchovykh trendakh yii rozvytku [International logistics in key trends of its development]. Infrastruktura rynku – Market infrastructure, Iss. 38. Pp. 61-67. [in Ukrainian].
6. Kozak Yu.H., Moisieiev D.S. (2018). Sutnist ta osoblyvosti mizhnarodnoi lohistyky [The essence and features of international logistics]. URL: <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/09/283.pdf>. [in Ukrainian].
7. Starostenko H. (2019). Teoretychni aspekty rozvytku konkurentnoho seredovyscha v umovakh intehratsii u svitovu ekonomiku [Theoretical aspects of the development of the competitive environment in the context of integration into the world economy]. Ekonomichnyi visnyk – Economic Bulletin, No. 3. Pp. 222– 230. [in Ukrainian].
8. Dmytriiev I.A., Kyrchata I.M., Shersheniuk O.M. (2020). Konkurentospromozhnist pidpriemstva [Competitiveness of the enterprise]: navch. posib. Kh.: FOP Brovin O.V. 340 p. [in Ukrainian].
9. Explore the Top 10 Logistics Trends in 2025. (2024). StartUs insights. URL: <https://www.startus-insights.com/innovators-guide/top-10-logistics-industry-trends-innovations-in-2021/>. [in English].
10. Mykhaylyuk Y., Ampilogova A., Iaskova D. (2024). 6 Logistics and Supply Chain Trends To Watch in 2025. Trinetix. URL: <https://www.trinetix.com/insights/logistics-and-supply-chain-trends>. [in English].
11. Kinga E. (2024). Top Insights about Logistics Trends in 2024. E-commerce Germany News. URL: <https://ecommercegermany.com/blog/top-insights-about-logistics-trends-in-2024>. [in English].
12. Real-time Supply Chain Visibility Solution for COVID-19 Vaccine Distribution. URL: <https://www.roambee.com/supply-chain-visibility-solution-forcovid19-vaccine-distribution/>. [in English].